

Megosztáson alapuló közlekedési szolgáltatások helyzete Győrben

Szerzők: Dr. Feketéné Dr. Czákó Katalin, Tóth Marcell, Szabó Kinga, Dr. Fekete Dávid / Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

Sharing economy és a kritikus tömeg

A megosztáson alapuló szolgáltatások tekintetében látványosan növekvő trendekkel találkozhatunk 2014-ig. Ha megnézzük az autómegosztással kapcsolatos elemzéseket Európában, közel 80%-os növekedést figyelhetünk meg a felhasználók számában és 60%-os növekedést az eszközbevonás tekintetében 2006 és 2014 között. 2014-től az eszközbevonásban lassulást láthatunk, míg a felhasználók száma azonos ütemben növekedett [Shaheen et al. 2016, 2018].

Az alul látható autóhasználati szolgáltatásokat regisztráló térképeket megnézve, azt látjuk, hogy Németország és az attól nyugatra elhelyezkedő országok esetében jobban eloszlának a szolgáltatások, mint Ausztria és az attól keletebbre fekvő országok körében, ahol egy-két nagyvárosban, illetve fővárosban találkozhatunk car-sharing szolgáltatóval. Felmerül a kérdés, hogy mindennek háttérben kizárólag a lehetséges felhasználók kritikus tömege áll? Ha szolgáltatói ambíciókkal rendelkezünk, és 2014 előtt lennénk, biztos azt mondanánk, hogy igen. 2019-re előtörnek belőlünk az elemzői törekvések, melyeknek fókuszában a megosztáson alapuló szolgáltatások szerkezete és sikeressége áll.

Abban az esetben, ha alapvetően abból indulunk ki, hogy a városok népessége nem az egyetlen tényező a megosztáson alapuló szolgáltatások terjedésében, akkor elgondolkozhatunk a fogyasztói szokásokon is. A fogyasztói magatartásra külső és belső tényezők is hatnak. Cikkünkben a belső tényezőknél nevezett fogyasztói szokásokkal foglalkozunk, melyek jelenleg dominálnak a megosztáson alapuló szolgáltatásokban. A sikeres szolgáltatók egyre inkább figyelembe veszik ezeket a szempontokat:

• Fenntartható mobilitás

A fenntartható fogyasztáson belül a közlekedés klasszikus példának tekinthető [Blok et al., 2015]. A városokat használók hullámzó növekedése, a parkolóhely hiánya, a forgalmi torlódások és a légszennyezés miatt, a fenntartható városi közlekedés mára modern szükségesszerűséggé vált. A növekvő városhasználat és lakosság kihívássá vált a mai kutatók, a helyi

hatóságok és döntéshozók számára. A fenntartható közlekedés követelményeinek teljesítése, különösen akkor problémás, ha a városi lakosok ellentétes igényeket támasztanak.

• Tulajdonlás szükségletének csökkenése

Különösen a fiatalabb generációk esetén elmondható, hogy az online alapú eszközök használata révén sok esetben eljutottunk oda, hogy a megosztáson alapuló tevékenységek csökkentik a tulajdonlás iránti igényt. Ez nem csak az autómegosztásban figyelhető meg, hanem a sharing economy más területein is előfordul. Ezen tevékenységek alapfeltétele egy megbízható, rendszeres értékelésen alapuló weboldal, ami adminisztrálja a partnerek sikerességét.

• Környezetvédelem

A környezetvédelmi kérdések és problémák egyre nagyobb ismerete egyértelműen az egyik legfontosabb szerepet játsszák a megosztáson alapuló gazdaság fejlődésében. A növekvő járműszámú városok légszennyezettsége a népesség egy részének gondolkodási folyamatát átalakította. A New American Dream Survey című, 2014. évi felmérés szerint az amerikaiak 60%-a egyetért azzal, hogy a megosztáson alapuló gazdaság csökkenti a környezeti szennyezést.

• Változó munkaformák

Mára a multinacionális mamutcégek alapvető humánerőforrás-politikai eleme a mun-

kamódok változatossá tétele, bevezetve a heti rendszerességgel elérhető home-office lehetőségét. Másrésztől, aki nem ebben a szférában vállal munkát, a közösségi irodák igénybevételével infrastrukturális spórolást realizálhat üzleti tevékenységében, ezzel egyidőben fenntartva a változatosságot a munkavégzésben. Itt is meg kell említeni az infokommunikáció terjedését, hiszen alapvető feltétele annak, hogy valaki ne a munkahelyéről dolgozzon.

• Technika

Minden előbb felsorolt szempont háttérben ott van a technológia olyan szintű fejlődése, hogy mára már egy jól megszerkesztett applikációval mindent el tudunk intézni. Ez hatalmas erőforrás megtakarítást eredményez és ezzel egyidőben látványos változásokat a klasszikus fogyasztási szokásokban.

Megosztáson alapuló közlekedés lehetőségei Győrben

Visszatérünk az eredeti kérdésünkre: Miként alakulhat a megosztáson alapuló gazdaság azon településeken, ahol nem látjuk előre a kritikus felhasználói tömeget? A dinamikus technikai fejlődés és a megváltozott fogyasztási szokások adottak, a városi folyamatok megfigyelésével különböző következtetéseket, de legalább további kérdéseket tudunk megfogalmazni.

Térkép a közösségi autómegosztási helyekről. Forrás: carsharing.org [2019]

Győr, Magyarország gazdaságilag legdinamikusabban fejlődő városa. A kerékpármegosztás Budapest után Győrben indult el először. Szintén Győrben tudunk azonosítani egy multinacionális vállalat által üzemeltetett, zárt felhasználói körnek szánt autómegosztó szolgáltatást is. A két város esetében leginkább a kerékpár megosztást lehetett összehasonlítani.

Miben tér el a győri kerékpár megosztó rendszer a budapestitől?

Győrben egyértelműen látható, hogy a hosszabb távú felhasználók [bérletvásárlók] részére gazdaságos a biciklimegosztó rendszer használata. Ez jelentheti azt, hogy kisebb városként jobban ösztönzik a mindennapos felhasználók számát.

- A tulajdonosi struktúra tekintetében a budapesti Mol Bubi mögött látható a vállalati szektor. Győr esetében, ahogy minden más vidéki város esetén, a helyi önkormányzati vállalat működteti a rendszert. Ez egyrészt egy rizikómentesebb üzemeltetést biztosít, másrészt viszont elmondható, hogy piaci alapú a szolgáltatás.
- A szolgáltatások kialakításában megfigyelhető Győrnél a városra jellemző összefogás. A kerékpár dokkolók és állomások helyének kialakításánál a fontosabb logisztikai pontok mellett egyértelmű partner volt a helyi egyetem, hiszen minden kollégiumánál láthatjuk az állomásokat. Ez a felsőoktatási intézmény szerepkörének szélesedését jól illusztrálja, illetve azt, hogy kisváros lévén a hatékonyabb szolgáltatásüzemeltetés érdekében itt is történik egyfajta erős operatív együttműködés, amely lehetővé teszi a várost használó, közel 15 000 főt magába foglaló, hallgatói bázis közvetlen integrálását a kerékpármegosztásba. A fővárosban van egy domináns turisztikai szempont a kerékpármegosztás használatában. Győrben a turizmus mellett kiemelkedő célcsoport a fiatal hallgatók és sportolók köre, akiknek jelentős része nem állandó lakója a városnak. Ez teljesen más szolgáltatási lehetőségeket rejt magában. Budapesten egy általánosabb, szélesebb körű ügyfélkeresés valósul meg, míg Győrben egyfajta szegmentálási törekvés figyelhető meg. Mindez a magasabb hatékonyság elérése érdekében.
- A cikkben említett elemzés óta a fővárosi közlekedésben kritikus kérdésként merült fel az E-rollerek szabályszerű használata [Remsei, 2019], amely köztudott, hogy

GyőrBike Közösségi Kerékpár 11. állomás Forrás: Győrbike

piaci részesedést vehet el a kerékpár megosztásos szolgáltatóktól.

Kisebbs városokat is ugyanúgy elérnek a divatosnak tekinthető, fiatalos, megosztáson alapuló trendek és technológiák, mint egy nemzetközi nagyvárost. Ha mindez további értéket eredményez mind szolgáltató, mind pedig felhasználói oldalról, akkor a gyakorlatban is elterjednek. Alapvetően egyetértünk azokkal a nézetekkel, hogy egy megosztáson alapuló szolgáltatás akkor lehet sikeres, ha egy időben profitot teremt a szolgáltatónak és értéket az igénybe vevőknek. A helyi vállalkozók egyértelműen kreatív motorjai lehetnek ennek a területnek is. Az IT alapú felületek létrehozatala és működtetése mind-mind olyan üzleti tevékenység, amely széles körben képes megosztáson alapuló szolgáltatásokat menedzselni. A helyi oktatási intézmények, különösen a felsőoktatási intézmények harmadik missziós tevékenységéhez abszolút kapcsolhatók azon értékek kiemelése az oktatásban, amelyek a szűkebb környezetet védik és a megosztáson alapuló, körforgásos gazdasági megoldásokat támogatják. A helyi önkormányzat egyfajta helyi-gazdaságpolitikai támogatást adhat a különböző tevékenységeknek. Mindebből arra a következtetésre jutunk, hogy a megosztásos gazdasági tevékenységek tárháza egyre inkább bővül. A kisebb települések egyértelműen követő szerepet játszanak ebben ügyesen kialakított szegmentációs stratégiával – egy-egy fogyasztói csoport azonosításával és megszólításával. A partneriségekre és az együttműködésekre fordított figyelem szintén megkönnyítheti ezen szolgáltatások sikerességét. A kisvárosi környezet nem azt jelenti, hogy kevésbé van lehetőség ezeknek a szolgáltatásoknak a kialakítására. Győr példáján két sikerfaktort tudunk megne-

vezni: szegmentáción alapuló értékesítés és partnerségi együttműködés.

A cikk a 2019 augusztusában megjelent „Differences, Constraints and Key Elements of Providing Local Sharing Economy Services in Different-Sized Cities: A Hungarian Case” című cikk alapján íródott. Forrás: Resources folyóirat, 8/3, 2019.

Irodalomjegyzék

- Analysis Report: New American Dream Survey 2014 [2014], **Center for a New American Dream's**. <https://newdream.s3.amazonaws.com/19/d9/7/3866/NewDreamPollFinalAnalysis.pdf>
- Blok, V., Long, T.B., Gaziulusoy, A.I., Ciliz, N., Lozano, R., Huisingh, D., Csutora, M., Boks, C. [2015] **From best practices to bridges for a more sustainable future: Advances and challenges in the transition to global sustainable production and consumption: Introduction to the ERSCP stream of the Special volume**. Journal of Cleaner Production. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.04.119>
- Remsei S. [2019]: **Az elektromos roller lehetőség vagy csapás? LÉPÉSEK: A FENNTARTHATÓSÁG FELÉ** 25:3 pp. 12-13. , 2 p.
- Shaheen, S., Cohen, A., & Jaffee, M. [2018]. **Innovative Mobility: Carsharing Outlook**. UC Berkeley: Transportation Sustainability Research Center. <http://dx.doi.org/10.7922/G2CC0XVW> <https://escholarship.org/uc/item/49j961wb>
- Shaheen, S., & Cohen, A. [2016]. **Innovative mobility carsharing outlook: Carsharing market overview, analysis, and trends**: Winter 2016. http://innovativemobility.org/wp-content/uploads/2016/02/Innovative-Mobility-Industry-Outlook_World-2016-Final.pdf